

Utlämnande av
minderårigas
uppgifter till
vårdnadshavarna:
principer och
registrerings-
anvisningar

**Utbildning om
hanteringen av
minderårigas
uppgifter inom
socialvården**

Niina Palm, specialsakkunnig

Terveysden ja
hyvinvoinnin laitos

21.1.2025

Vårdnadshavaren har rätt att få uppgifter om ett barn som hen har vårdnaden om

- En vårdnadshavare är intressebevakare för sitt minderåriga barn och företräder barnet i ärenden som gäller barnet (4 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt). I detta ingår rätten till klientuppgifter om det barn som försörjs.
- Med stöd av 50 § i kunduppgiftslagen har vårdnadshavaren rätt att behandla uppgifter som lagrats om det barn som hen har vårdnaden om.
- Vårdnadshavaren kan se uppgifter om det barn hen försörjer i MittKanta om vårdnadsförhållandet har registrerats i befolkningsdatasystemet.
- Vårdnadshavaren har också rätt att för barnets del göra viljeyttringar i MittKanta på det sätt som beskrevs i Katjas presentation.
- Om vårdnadshavaren inte har rätt att fatta beslut i barnets socialvårdsärenden kan vårdnadshavaren ändå se barnets uppgifter i MittKanta.
- MittKanta kontrollerar automatiskt saken i MDB:s tjänst Suomi.fi-fullmakter. Tjänsten kan utnyttjas också av andra e-tjänster.

3.2.2025

Också andra personer kan ha rätt till barnets uppgifter

- Andra personers rätt att få uppgifter grundar sig på och är inskriven i avtalet eller förordnandet om delad vårdnad om barnet (7 § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt)
- En person som har rätt att få uppgifter kan vara till exempel en förälder som inte är barnets vårdnadshavare eller en annan person som ansvarar för vården av barnet.
- En person som har rätt att få uppgifter om socialvårdsärenden som gäller barnet ser barnets uppgifter i MittKanta.
- MittKanta kontrollerar automatiskt andra personers rätt att få uppgifter i MDB:s tjänst Fullmakter.
- En person som har rätt att få uppgifter ser samma uppgifter om barnet i MittKanta som vårdnadshavaren.
- Arbetet med utveckling av intressebevakares möjligheter att sköta ärenden elektroniskt pågår.

Utlämnande av uppgifter i MittKanta 1/2

Utlämnande av uppgifter i MittKanta 2/2

	 Barnet	 Vårdnads- havaren	 Vårdnadshavare, saknar rätt att fatta beslut	 Person med rätt att få uppgifter
Villkor för att sköta ärenden	Verktyg för stark autentisering	Giltig personbeteckning, giltig vårdnad, barnet under 18 år, barnet lever, ingen spärrmarkering för den andra vårdnadshavaren/barnet	Giltig personbeteckning, giltig vårdnad, barnet under 18 år, barnet lever, ingen spärrmarkering för vårdnadshavarna/barnet	Giltig personbeteckning, giltig rätt att få uppgifter, barnet under 18 år, barnet lever, ingen spärrmarkering för vårdnadshavarna/barnet
Sköta ärenden i <u>MittKanta</u>	Se sina egna uppgifter	Se barnets uppgifter, ta emot information om Kanta-tjänsterna + ge tillstånd för utlämnande av uppgifter för barnets räkning	Se barnets uppgifter	Se barnets uppgifter
Om visningen av en handling fördröjs	Visas inte förrän fördröjningen upphört	Visas inte förrän fördröjningen upphört	Visas inte förrän fördröjningen upphört	Visas inte förrän fördröjningen upphört
Om det görs en anteckning om särskilt innehåll	Visas inte	Visas inte	Visas inte	Visas inte
Om det görs en anteckning om förbud mot utlämnande som gäller vårdnadshavaren	Visas + uppgift om att handlingen inte visas för vårdnadshavaren	Visas inte	Visas inte	Visas inte

Barnets uppgifter som utlämnas till vårdnadshavaren

i MittKanta

Uppgifter som lagrats i Socialvårdens klientdatalager

Handlingar som hör till gruppen "klienthandlingar i första fasen eller en senare fas", journalanteckningar senare

Handlingar i vilka inget förbud mot utlämnande till vårdnadshavare har antecknats

Handlingar som visas utan fördröjning och som inte har anteckning om särskilt innehåll

i e-tjänsten

Skilnader beroende på e-tjänst och region i vilka uppgifter som lämnas ut till vårdnadshavarna

THL kommer att publicera kraven på e-tjänster och där tas det också ställning till utlämnande av uppgifter till vårdnadshavarna

Handlingar i vilka inget förbud mot utlämnande till vårdnadshavare har antecknats

vid serviceenheten

Handlingar i vilka inget förbud mot utlämnande till vårdnadshavare har antecknats

Enligt yrkespersonens bedömning de handlingar som visas med fördröjning eller har anteckning om särskilt innehåll

Barnets uppgifter som inte utlämnas till vårdnadshavaren i MittKanta

- Handlingar som inte har lagrats i Socialvårdens klientdatalager
- Gamla handlingar, handlingar enligt första fasen (handlingsgrupp)
- Ärendehandlingar
- Klientrelationshandlingar i sin helhet (en del av uppgifterna visas)
- Handlingar som gäller adoptionsrådgivning.
- Handlingar som gäller skyddshemstjänster
- Handlingar som gäller våldsbete
- Handlingar som hör till ett ärende som är gemensamt med en annan vårdnadshavare
- Handlingar som har anteckning om förbud mot utlämnande till vårdnadshavaren och som visas med fördröjning eller som har anteckning om särskilt innehåll

Vårdnadshavarna ser uppgifterna tills den som försörjs fyller 18 år.

Det finns inga åldersgränser för visning av en minderårig klients socialvårdsuppgifter för vårdnadshavarna.

Kunduppgifts- lagen 51 §

51 §

Minderårigas rätt att förbjuda att deras uppgifter lämnas ut till vårdnadshavaren

En minderårig patient inom hälso- och sjukvården som med beaktande av ålder och utvecklingsnivå kan fatta beslut om vården har rätt att förbjuda att uppgifter om hans eller hennes hälsotillstånd och vård ges till vårdnadshavaren, någon annan laglig företrädare eller någon annan som har rätt att få uppgifterna.

Inom socialvården kan en minderårig med beaktande av ålder och utvecklingsnivå samt sakens natur av vägande skäl förbjuda att uppgifter som gäller honom eller henne lämnas ut till vårdnadshavaren, någon annan laglig företrädare eller någon annan som har rätt att få uppgifterna, om inte detta klart strider mot den minderåriges intresse. Om den minderårige eller den lagliga företrädaren är parter i ett socialvårdsärende, har den lagliga företrädaren dock rätt att få uppgifter. Bestämmelser om rätt att få uppgifter finns i 11 § i offentlighetslagen.

Skolkuratorer: Lagen om elev- och studerandevård 18 §

18 §

De studerandes och deras lagliga företrädares ställning inom elevhälsan

Elevhälsans insatser genomförs i samverkan med den studerande och hans eller hennes vårdnadshavare. Den studerandes egna önskemål och åsikter ska i enlighet med hans eller hennes ålder, utvecklingsnivå och övriga personliga förutsättningar beaktas i åtgärder och avgöranden som gäller honom eller henne.

En minderårig och en annan omyndig får med hänsyn till sin ålder, utvecklingsnivå och övriga personliga egenskaper samt sakens natur av vägande skäl förbjuda att hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare deltar i behandlingen av ett elevhälsoärende som gäller den minderårige eller den omyndige och förbjuda att sekretessbelagda elevhälsoupplysningar som gäller honom eller henne lämnas ut till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare, om detta inte klart strider mot den minderåriges eller den omyndiges intresse. En yrkesutbildad person inom social- eller hälsovården som hör till personalen inom elevhälsan ska bedöma huruvida en omyndig persons intressen tillgodoses.

Vårdnadshavaren har inte rätt att förbjuda en minderårig att anlita elevhälsotjänster.

Barn har rätt att förbjuda att uppgifter lämnas ut till vårdnadshavarna

- Det har funnits bestämmelser om rätten att förbjuda utlämnande och om registrering av förbudet i lagen om klienthandlingar inom socialvården ända sedan 2016 och de flyttades till kunduppgiftslagen 2023.
- Förbudsrätten gäller allt utlämnande av uppgifter: via MittKanta, via en e-tjänst, muntligt, skriftligt, på papper, per e-post och så vidare.
- Inga åldersgränser är förknippade med barnets rätt att förbjuda utlämnande
- En yrkesperson som är serviceanordnare bedömer från fall till fall om förbudet godtas

Kunduppgifts- lagen 40 §

40 §

Anteckning av förbuds rätt för en minderårig klient

Om en minderårig socialvårdsklient med stöd av 51 § förbjuder att hans eller hennes klientuppgifter lämnas ut till vårdnadshavaren, någon annan laglig företrädare eller någon annan som har rätt att få uppgifterna, ska förbudet och det vägande skäl som anges som grund för förbudet antecknas.

Om en minderårigs rätt att förbjuda utlämnande av sina klientuppgifter förvägras på grund av att den minderårige klienten inte har angett sådana vägande skäl för förbudet som avses i 1 mom., eller för att det anses att det klart skulle strida mot den minderårige klientens eget intresse om uppgifterna inte lämnades ut, ska också motiveringen för detta avgörande antecknas i klienthandlingen.

Registrering av barnets förbuds rätt

- Även om Kanta-specifikationerna för registrering av förbuds rätten ännu inte har införts i klientdatasystemet ska de uppgifter som kunduppgiftslagen kräver registreras.
- Det finns nationella specifikationer för hur förbuds rätten ska registreras. Specifikationerna har införts i metadatamallen för handlingar inom socialvården och saken har beaktats som krav på system som behandlar kunduppgifter.
- Specifikationerna har gjorts utifrån MittKantas perspektiv och beroende på registreringarna antingen visas uppgifterna eller visas de inte för vårdnadshavarna i MittKanta.
- Också lokala e-tjänster ska fungera med samma logik och utnyttja samma metadata.

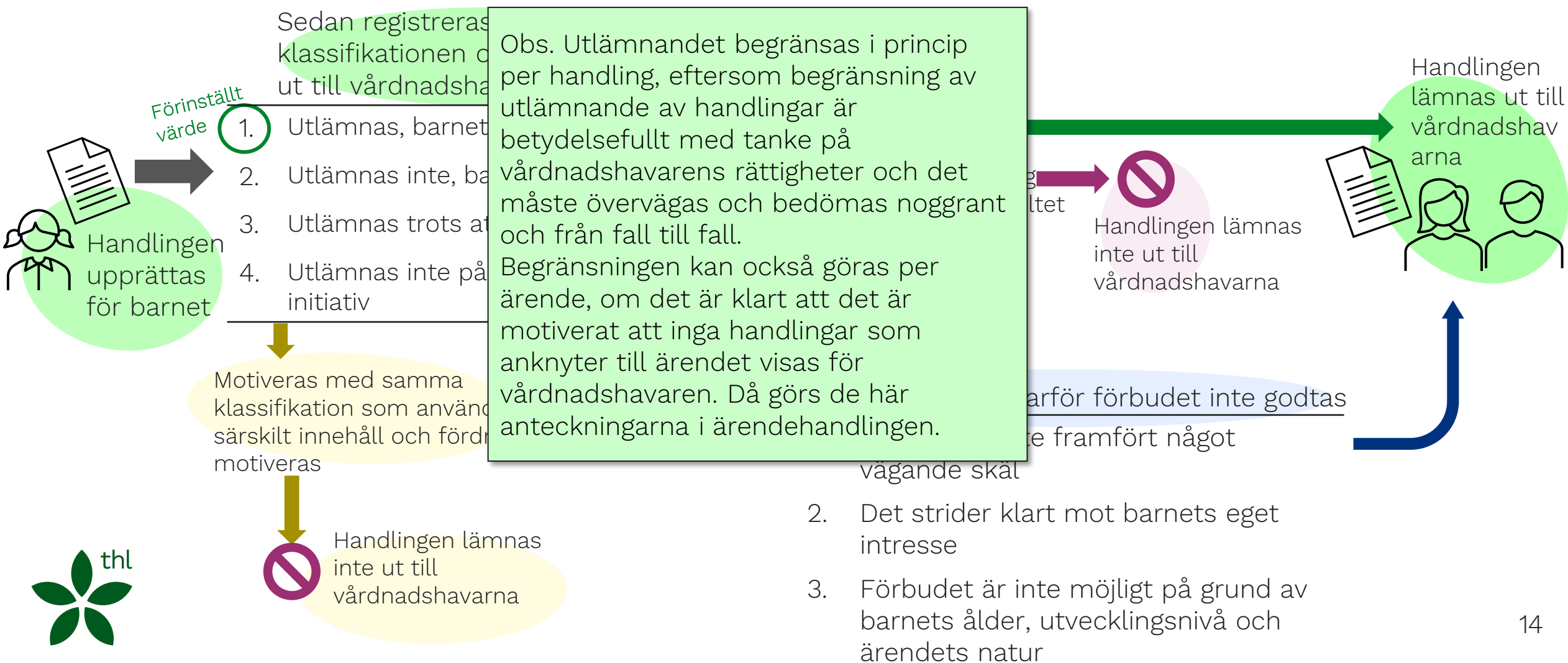
3.2.2025

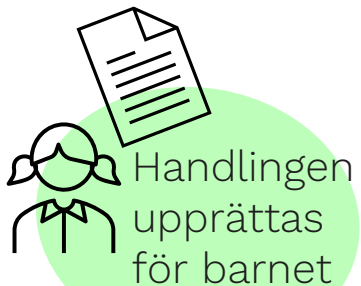
Skedena i registreringen av förbuds- rätten

Registreringsprocessen som helhet

Utlämnas en handling som upprättas för barnet till vårdnadshavaren?

Med hjälp av klassifikationen registreras om handlingen lämnas ut till vårdnadshavarna

Förinställt värde

1. Utlämnas, barnet förbjuder inte
2. Utlämnas inte, barnet förbjuder
3. Utlämnas trots att barnet förbjuder
4. Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

- I fråga om varje handling som gäller en minderårig klient tar man ställning till det här
- Informationen registreras i metadata. Det kan ha genomförts på olika sätt i klientdatasystemen, men dock så att informationen inte kan undvikas när en handling upprättas för en minderårig klient.
- Registreringarna visas inte för barnet eller vårdnadshavarna
- Den som upprättar handlingen gör registreringarna innan hen lagrar den färdiga handlingen i Socialvårdens klientdatalager.
- Avgörandet av om handlingen ska lämnas ut till vårdnadshavarna eller inte fattas av serviceanordnaren. Tjänsteproducenten kan inte fatta det här beslutet.
- Yrkespersonen ska berätta för barnet om hens rätt att förbjuda att handlingar lämnas ut till vårdnadshavarna.
- Registreringar som gäller barnets förbuds rätt ska visas för yrkespersoner som söker och läser barnets handlingar.
- Uppgiften registreras med en klassifikation ("Utlämningsförbud för vårdnadshavare")
- Klassifikationen genomförs i systemet så att den första kategorin i klassifikationen, "Handlingen lämnas ut eftersom den minderåriga inte förbjuder det", är förinställd
- Det här värdet ändras vid behov
- Avsikten med det förinställda värdet är att ens i någon mån underlätta registreringen
- En minderårig klients handling kan inte lagras i klientdatalagret om den här uppgiften saknas

1 Barnet förbjuder inte att handlingen lämnas ut

1. Utlämnas, barnet förbjuder inte
2. Utlämnas inte, barnet förbjuder
3. Utlämnas trots att barnet förbjuder
4. Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

- När barnet inte förbjuder att handlingen lämnas ut till vårdnadshavarna och det inte enligt yrkespersonens åsikt finns något hinder för utlämnandet, behöver det förinställda värdet inte ändras och inget annat behöver registreras
- Handlingen visas utifrån den här uppgiften i MittKanta för såväl barnet som vårdnadshavarna
- Handlingen kan lämnas ut till vårdnadshavarna också till exempel i pappersform utifrån den här uppgiften

2 Barnet förbjuder att handlingen lämnas ut

1. Utlämnas, barnet förbjuder inte

2. Utlämnas inte, barnet förbjuder

3. Utlämnas trots att barnet förbjuder

4. Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

Barnets motiveringar registreras i textfältet

Handlingen lämnas inte ut till vårdnadshavarna

- Om barnet förbjuder att handlingen lämnas ut, görs en bedömning av om förbudet ska godtas. På detta inverkar om det strider mot barnets intressen att handlingen lämnas ut. Man tar hänsyn exempelvis till orsaken till besöket och hur allvarligt problemet är, barnets ålder, utvecklingsnivå, personliga egenskaper och ärendets natur.
- Om förbudet godtas, byts det förinställda värdet i fältet mot kategori 2.
- Då är det obligatoriskt att registrera de motiveringar som barnet framfört till sitt förbud.
- Utifrån den här kategorin visas handlingen inte för vårdnadshavarna i MittKanta.
- I barnets MittKanta visas handlingen dock.
- I barnets MittKanta anges också att handlingen inte visas för vårdnadshavarna.
- Handlingen kan utifrån den här kategorin inte heller lämnas ut till vårdnadshavarna till exempel på papper eller i e-tjänsten.

3 Barnet förbjuder utlämnande av handlingen men förbudet godtas inte

1. Utlämnas, barnet förbjuder inte
2. Utlämnas inte, barnet förbjuder
3. Utlämnas trots att barnet förbjuder
4. Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

Barnets motiveringar registreras i textfältet

Sedan motiveras varför förbudet inte godtas

1. Barnet har inte framfört något vägande skäl
2. Det strider klart mot barnets eget intresse
3. Förbudet är inte möjligt på grund av barnets ålder, utvecklingsnivå och ärendets natur

Handlingen lämnas ut till vårdnadshavarna

- Om barnet förbjuder att handlingen lämnas ut, görs en bedömning av om förbudet ska godtas.
- Om förbudet inte godtas, byts det förinställda värdet mot kategori 3.
- Då är det obligatoriskt att registrera de motiveringar som barnet framfört till sitt förbud. Barnet har inte nödvändigtvis framfört några motiveringar, men då kan man i fältet registrera uppgift om att motiveringar saknas.
- Det är också obligatoriskt att motivera varför förbudet inte godtas. Det görs med hjälp av klassifikationen.
- Handlingen visas i vårdnadshavarnas MittKanta och i barnets MittKanta.
- För vårdnadshavarna visas emellertid inte de här registreringarna i anslutning till förbudet.
- Handlingen kan lämnas ut till vårdnadshavarna också till exempel i pappersform utifrån de här registreringarna.

4 Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

1. Utlämnas, barnet förbjuder inte
2. Utlämnas inte, barnet förbjuder
3. Utlämnas trots att barnet förbjuder
4. Utlämnas inte på arbetstagarens initiativ

Motiveras med samma klassifikation som används när särskilt innehåll och fördröjning motiveras

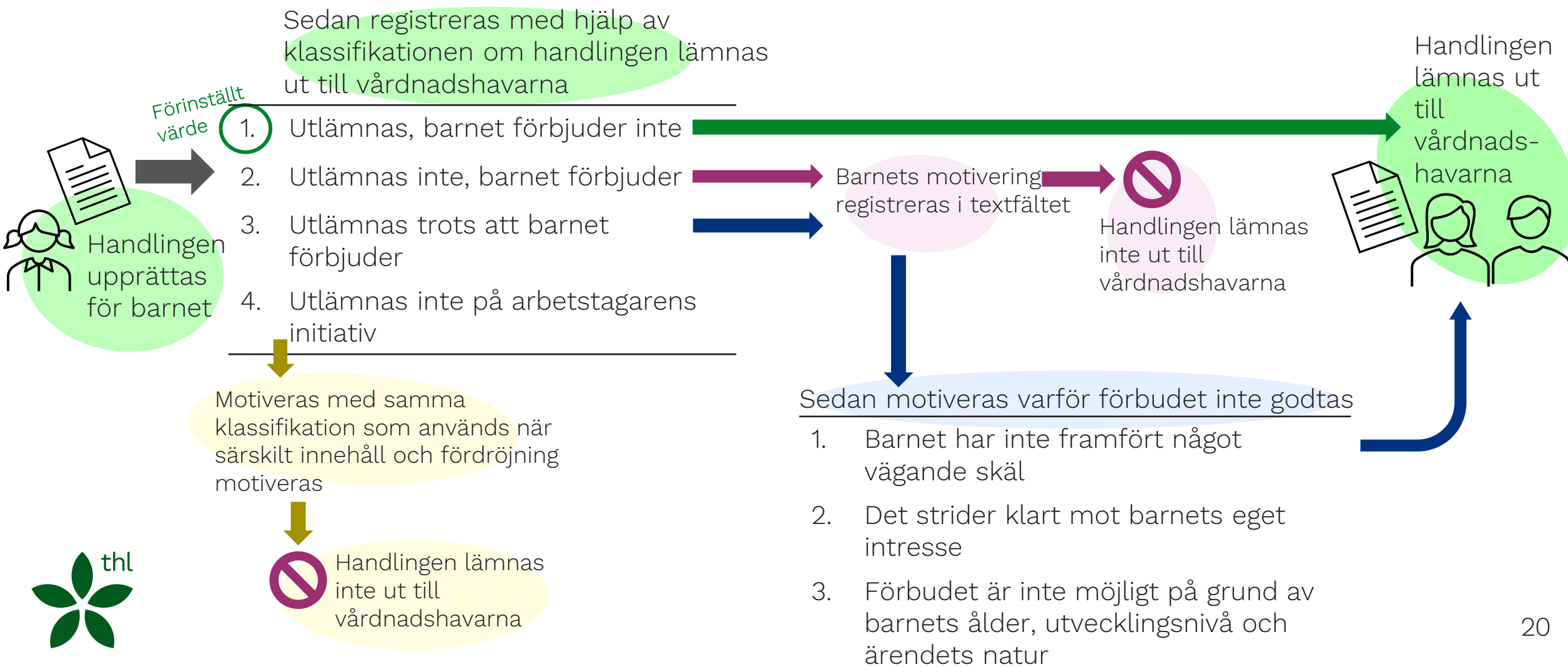
Handlingen lämnas inte ut till vårdnadshavarna

- Också yrkespersonen kan på eget initiativ bedöma om handlingen kan utlämnas till vårdnadshavarna
- Till exempel när det inte går att utreda barnets vilja att förbjuda att handlingen lämnas ut, barnet är för litet för att föra fram sin åsikt eller barnet inte förstår följderna av att handlingen lämnas ut.
- Då ändras det förinställda värdet till kategori 4.
- I sådana fall är det obligatoriskt att motivera valet och det sker med hjälp av den klassifikation som används också då visningen av en handling fördröjs eller förses med anteckning om särskilt innehåll
- Utifrån det här valet visas handlingen inte för vårdnadshavarna i MittKanta.
- I barnets MittKanta visas handlingen dock.
- Handlingen kan utöver detta förses med anteckning om särskilt innehåll eller visningen kan fördröjas, och i så fall visas handlingen inte heller i barnets MittKanta.
- Handlingen kan inte heller lämnas ut till vårdnadshavarna till exempel på papper eller i e-tjänsten.

Registreringsprocessen som helhet

Tack!

Läs mer:

[Handbok om Kanta-tjänsterna kapitel 5 \(på finska\)](#)

[Handbok om Kanta-tjänsterna för aktörer inom socialvården \(thl.fi\)](#)

[Allmän beskrivning av ärendehantering på andras vägnar inom social- och hälsovården](#)

Fråga:

sotetiedonhallinta@thl.fi